

### References

1. Blavat OZ. Naukovo-metodichni osnovi testuvannya statichnoyi silovoyi vitrivalosti studentiv specialnih medicnih grup vishiv [Scientific and methodological bases of testing of static strength endurance students of special medical groups of universities]. Slobozhanskij naukovo-sportivnij visnik. 2013; 3: 12-16.
2. Zaharina EA. Organizatsia zaniat z fizichnogo vihovannya stýdentiv spetsialnih medicnih grýp [Organization of physical education classes for students of special medical group]. Visnik chernigivskogo pedagogichnogo ýniversitetý im.T. G. Shevchenka. 2015; 129, T. 1: 103-106.
3. Krucevich TYu., Pangelova NYe, Krivchikova OD. Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya: pidruch.dlya stud.vish. navch.zakl.fiz. vihovannya i sportu [Theory and methods of physical education: a textbook for students in higher education in physical education and sports]. K.: Nacionalnij universitet fizichnogo vihovannya i sportu Ukraini, vid-vo "Olimp. I-ra". 2017; T.2. 448s.
4. Prisyazhnyuk SI. Viktorystannya zdorov'yazberezhuvalnih tehnologij u fizichnomu vihovanni studentiv specialnogo medicnogo viddilennya [Use of health-saving technologies in the physical education of students of a special medical department]. Teoriya ta praktika. Kiyiv. 2012. 425 s.
5. Samohvalova IYu, Melyushkina VV, Klimenchenko TG. Ocinka stanu somatichnogo zdorov'ya studentok specialnoyi medicnoyi grupi agrarnogo universitetu [Assessment of the state of physical health of students of a special medical group of the agrarian university]. Visnik Chernigivskogo nacionalnogo pedagogichnogo universitetu im. T. G. Shevchenka. Chernigiv. 2017; Vip. 143: 211-215.
6. Tsis N. Shliahy optimizatsii fizichnogo vihovannya v spetsialnih medicnih grýpakh [Ways of optimization of physical education in special medical groups] Fizichna kýltýra, sport ta zdorov'ia natsii: zbirnik naukovih prats.Vinnitsia:TOV"Planer". 2016 : 214-218.

### Цитування на цю статтю:

Самохвалова ІО. Вплив колового тренування на розвиток м'язової витривалості студенток спеціальної медичної групи. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Лют 26; 32: 113-116.

### Відомості про автора:

**Самохвалова Ірина Юрївна** – старший викладач, Сумський національний аграрний університет (Суми, Україна)

e-mail: irasport2015@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7017-6915>

### Information about the author:

**Samokhvalova Iryna Yuriivna** – lecturer, Сумський національний аграрний університет (Суми, Україна)

УДК 796.071.2+796.071.4  
doi: 10.15330/fcult.32.116-123

**В'ячеслав Семененко, Сергій Трачук,  
Марія Бричук, Людмила Цикало**

## ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

*Мета.* Провести діагностику рівня сформованості організаторських і комунікативних здібностей майбутніх вчителів фізичної культури та виявити чинники, які перешкоджають саморозвитку майбутнього педагога.

*Методи.* Під час дослідження застосовували такі методи: аналіз спеціальної літератури з проблеми дослідження; соціологічні методи (опитувальники оцінки рівня сформованості чинників, що перешкоджають і стимулюють саморозвиток майбутнього педагога (за Н.Журіним та Є.Льїним); анкета для діагностики організаторських і комунікативних здібностей педагога КОС-1); методи математичної статистики. Дослідження проводили на базі Національного університету фізичного виховання і спорту України в якому взяли участь 24 студенти (20 хлопців, 4 дівчини) факультету здоров'я, фізичного виховання і туризму, які здобувають ступінь бакалавра за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура). *Результати.* Встановлено, що більшість майбутніх вчителів фізичної культури (62,5%) мають середній та високий рівні комунікативних та організаторських здібностей. Водночас виявлено, що саморозвитку майбутнього педагога стоять на заваді такі фактори: відсутність власної ініціативи (83,34%); розчарування через невдачі, що траплялися в ході проведення занять та позаурочних заходів (58,33%); дефіцит часу (37%); обмежені ресурси, скрутні життєві ситуації (79,17%); відсутність об'єктивної інформації про функції вчителя фізичної культури (54, 17%). *Висновок.* Проведений аналіз оцінки організаторських і комунікативних здібностей студентів засвідчив, що тільки 16,7%, мають

високий рівень організаторських і комунікативних здібностей. Головними чинниками, що перешкоджають саморозвитку майбутнього педагога є відсутність власної ініціативи; дефіцит часу, відсутність об'єктивної інформації про функції вчителя фізичної культури.

**Ключові слова:** діагностика, професійна компетентність, вчитель фізичної культури, професійна діяльність.

*The purpose. To conduct a diagnosis of the level of formation of organizational and communicative abilities of future teachers of physical culture and to identify the factors that impede the self-development of a future teacher.*

*Methods. During the study, the following methods were used: analysis of special literature on the research problem; sociological methods (questionnaires for assessing the level of the formation of factors that hinder and stimulate the self-development of the future teacher (according to N. Zhurin and Y. Ilyin); a questionnaire for diagnosing organizational and communicative abilities of the teacher KOS-1); methods of mathematical statistics. The research was conducted on the basis of the National University of Physical Education and Sports of Ukraine, which was attended by 24 students (20 boys, 4 girls) from the Faculty of Health, Physical Education and Tourism, who obtain a bachelor's degree in the specialty 014 Secondary Education (Physical Culture). Results It has been established that the majority of future teachers of physical culture (62.5%) have an average and high level of communicative and organizational abilities. At the same time, it was revealed that the following factors hinder the self-development of the future teacher: lack of own initiative (83.34%); disappointment due to failures that occurred during classes and extracurricular activities (58.33%); shortage of time (37%); limited resources, difficult life situations (79.17%); the lack of objective information about the functions of the teacher of physical culture (54, 17%). Conclusion. The conducted analysis of the assessment of organizational and communicative skills of students showed that only 16.7%, have a high level of organizational and communicative abilities. The main factors hindering self-development of the future teacher is the lack of their own initiative; lack of time, lack of objective information about the functions of the teacher of physical culture.*

**Key words:** diagnostics, professional competence, teacher of physical culture, professional activity.

**Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень.** Процес формування фахівця якісно нового рівня суттєво стримується наявним розривом між досягненнями науки й освітою, тому різко знижується коефіцієнт корисного використання наукових відкриттів і нових технологій, фундаментальне знання витісняється зі змісту освітніх процесів прикладними знаннями. Сьогодні встановлює перед суспільством завдання підготовки вчителів фізичної культури, які б опанували не лише високий рівень фахової підготовки, а й були спроможними приймати оригінальні та нестандартні рішення, підготовленими до активної участі в інноваційних процесах, компетентних у вирішенні дослідницьких та експериментальних завдань, здатні до систематичного аналізу навчально-виховного процесу в школі, проявляли творчий підхід у визначенні та прогнозуванні педагогічних явищ. Саме вчитель фізичної культури є тим педагогом, який реалізує різні напрямки роботи: фізичне виховання, спортивне тренування, рекреаційно-туристичну діяльність [1, 2, 4].

Таким чином, актуальним питанням постає дослідження педагогічної діагностики професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури з метою підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх викладачів фізичної культури у вищих навчальних закладах.

Цьось А. і співавтори [11] зазначають необхідність відповідних змін у підготовці майбутніх учителів фізичної культури в системі вищої педагогічної освіти. Це знаходить висвітлення в змісті нового освітнього стандарту, нових навчальних планах і програмах, пошуку шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх кадрів.

Наумчук В. стверджує, що головною умовою якісної та ефективної професійної діяльності вчителя фізичної культури є досягнення оптимального рівня педагогічної майстерності, яка складається перед усім з загальної культури, гуманістичної спрямованості, педагогічних здібностей та насамперед з професійної компетентності [7].

**Мета дослідження** – провести діагностику рівня сформованості організаторських і комунікативних здібностей майбутніх вчителів фізичної культури та виявити чинники, які перешкоджають саморозвитку майбутнього педагога.

**Методи досліджень.** Для реалізації поставленої мети використовували такі методи: аналіз спеціальної літератури з проблеми дослідження; соціологічні методи (опитувальники оцінки рівня сформованості чинників, що перешкоджають і стимулюють саморозвиток майбутнього педагога (за Н.Журіним та Є.Ільїним); Оцінка рівня розвитку комунікативних та організаторських здібностей відбувалась за методикою “КОС-1” (“Комунікативні та організаторські схильності”). Кількісні дані були опрацьовані методами математичної статистики.

Дослідження рівня сформованості професійної компетентності вчителів фізичної культури до фахової діяльності проводилось на основі опитування і анкетування студентів, які проходили педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти. У дослідженнях брали участь 24 студенти (20 хлопців, 4 дівчини) факультету здоров'я, фізичного виховання і туризму Національного університету фізичного виховання і спорту України, які здобувають ступінь бакалавра за спеціальністю 014 Середня освіта. Фізична культура. Опитування та анкетування було проведено під час педагогічної практики в закладах середньої освіти.

**Результати дослідження і дискусія.** Професійна підготовка майбутнього учителя фізичної культури у вищій педагогічній школі являє собою процес становлення його особистості, розвитку загальної і професійної педагогічної культури, професійних компетенцій, що виступають передумовою ефективної майбутньої професійної діяльності вчителя в школі [10]. Професійна готовність майбутнього учителя фізичної культури виступає як цілісний стан особистості, що виражає якісні характеристики її спрямованості, свідомості, професійної позиції, іміджу, рівня оволодіння професійно-педагогічними діями (Максимов В., 2002; Мартиненко С, 2008; Доценко, Ю, 2014).

На думку Цьось А. (2012), Мартиненко С. (2011), Максимов (2002), Пигалова Л. (2006) педагогічне діагностування полягає у встановленні і вивченні ознак, що характеризують стан і результати процесу навчання, і що дає змогу на цій основі прогнозувати можливі відхилення, визначати шляхи їх попередження, а також коригувати процес навчання з метою підвищення якості його результату [6].

Компетентність вчителя фізичної культури можна визначити як інтегральну якість особистості педагога, яка характеризується рівнем сформованості професійно необхідних знань та вмінь, які формують систему компонентів: загальну культуру педагога (моральну, естетичну, духовну тощо); професійно-педагогічну компетентність (фахову, методичну, психологічну, дослідницьку, творчу, фізичну); загально-професійну майстерність, вміння та здібності (пізнавальні, комунікативні, організаційні); педагогічну техніку, готовність до інноваційної діяльності та самовдосконалення [3, 8, 9].

На рис. 1 представлені результати щодо розподілу студентів за рівнями сформованості комунікативних та організаторських здібностей.

Як видно з даного рисунку 8,3% мають низький рівень прояву комунікативних та організаторських здібностей. Для 12,5% респондентів цей рівень є нижче середнього. Такі студенти, як правило, не прагнуть до спілкування, почуваються невпевнено в новому соціумі, проводять дозвілля наодинці, переживають труднощі в налагодженні контактів з людьми, погано орієнтуються в незнайомій ситуації, не відстоюють свою думку, важко переживають образи, прагнуть не приймати самостійних рішень. Середній рівень прояву комунікативних й організаторських здібностей властивий 29,2% майбутніх вчителів фізичної культури. Особи з таким рівнем розвитку зазначених здібностей прагнуть до контактів з людьми, не обмежують коло власних знайомств, плану-

ють свою роботу, відстоюють свою думку. При цьому “потенціал” схильності не дуже стійкий. Ця група потребує серйозної та планомірної роботи з формування і розвитку комунікативних та організаторських здатностей. До групи з високим рівнем прояву комунікативних і організаторських здібностей віднесено 33,3% студентів. Вони швидко знаходять собі друзів та однодумців, не губляться в нових обставинах, постійно розширюють коло знайомств, займаються суспільною діяльністю, допомагають близьким друзям, колегам, виявляють ініціативу в спілкуванні, із задоволенням беруть участь у громадських заходах, здатні самостійно приймати рішення у важкій ситуації.

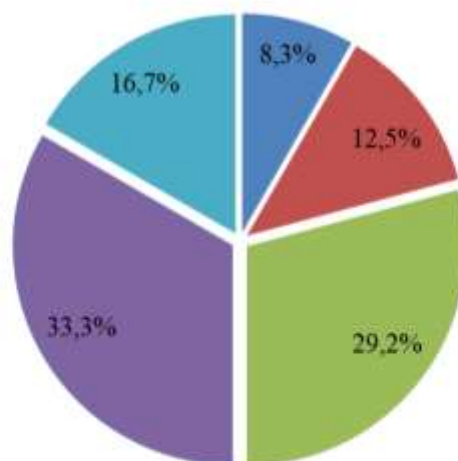


Рис. 1. Рівні комунікативних та організаторських здібностей майбутніх вчителів фізичної культури, %

■ низький; ■ нижче середнього; ■ середній; ■ високий; ■ дуже високий

Щодо високого рівня зазначених схильностей, то вони виявлені у 16,7% студентів, які мають потребу у відповідній діяльності і активно до неї прагнуть. Для них характерна швидка орієнтація у складних ситуаціях, адекватність поведінки в новому колективі, ініціатива, прагнення до прийняття самостійних рішень, відстоювання власної думки.

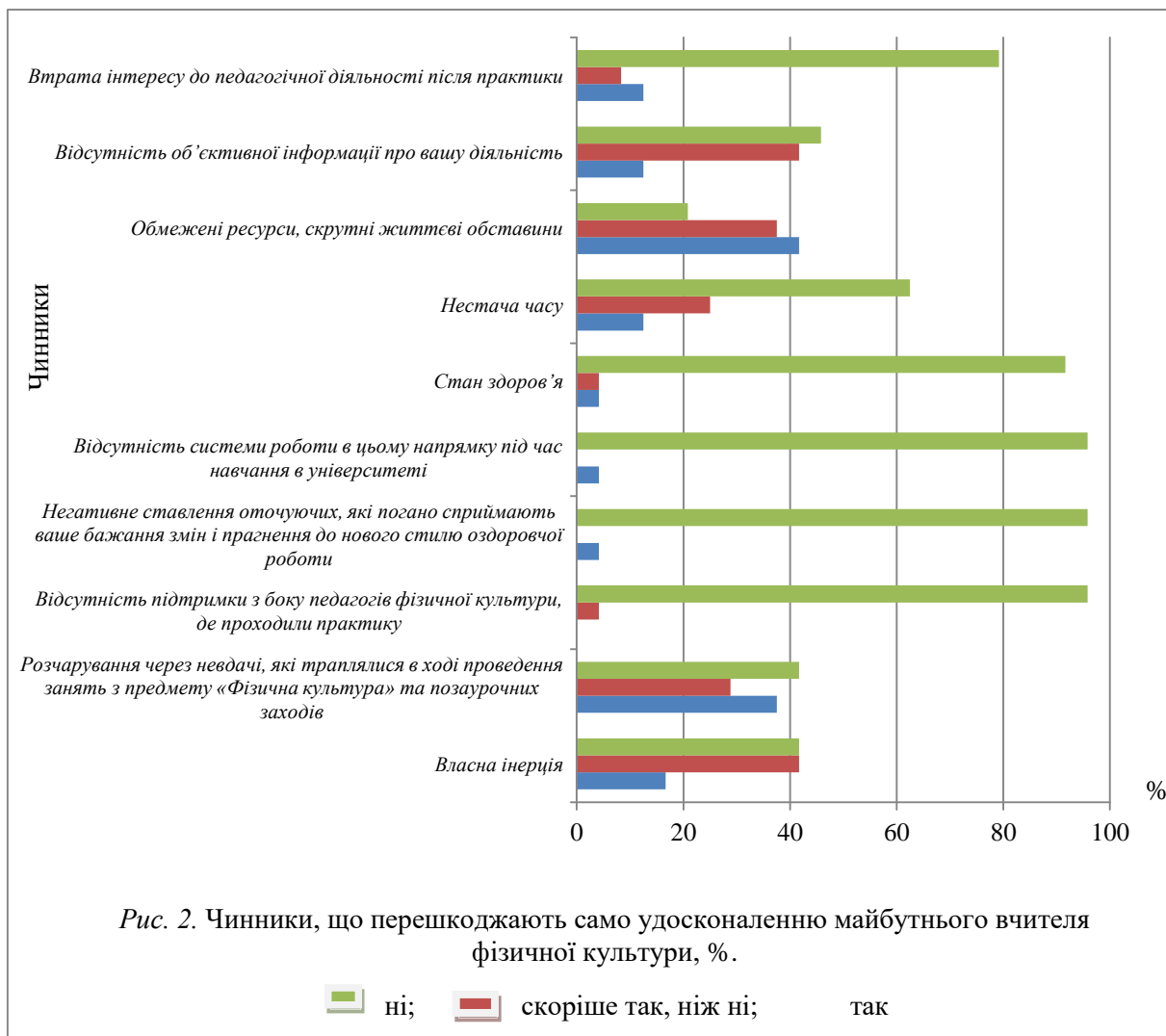
Отже, більшість майбутніх вчителів фізичної культури (62,5%) мають середній та високий рівні комунікативних та організаторських здібностей. Зауважимо, що педагогічні здібності хоч і частково опосередковані вродженими задатками, але формуються в процесі як навчання, так і професійної діяльності (виконання специфічних функцій, безперервне підвищення кваліфікації).

Одним з дієвих методів підвищення професійної підготовки майбутніх вчителів є проведення педагогічної практики. Для визначення чинників, які перешкоджають саморозвитку майбутнього педагога було проведено опитування, результати якого представлені на рис 2.

Отримані дані свідчать про те, що відповідаючи на питання “Під час практики Вам заважала власна інерція?” скоріше так чим ні 41,67% та 16,67% сказали так, а 41,67% студентів – ні, лише, що може бути пов’язано з невпевненістю та недостатнім досвідом, а також з недостатнім вмінням організувати свою діяльність.

На питання “Під час практики Вам заважали розчарування через невдачі, які траплялися в ході проведення занять та позаурочних заходів?” 37,50% відповіли так, скоріш так ніж ні відповіло 20,83% і ні 41,67%. Можна припустити, що значний відсоток тих студентів які сказали так, і скоріше так ніж ні, досить відповідально

ставляться до своєї роботи і тому так сприймали ситуації. Однак педагогічний аналіз, педагогічні зауваження і поради, в подальшому посприяють саморозвитку майбутнього педагога.



На питання “Під час практики Вам заважала відсутність підтримки з боку педагогів в навчальному закладі, де вони проходили практику?” 4,17% відповіли скоріше так ніж ні і 95,83% відповіли ні. Такий відсоток можна пояснити тим, що викладачі повсякчас підтримували, наставляли, радили студентам.

На питання “Під час практики Вам заважало негативне ставлення оточуючих, які погано сприймають ваше бажання змін і прагнення до нового стилю оздоровчої роботи?” відповіли так 4,17% студентів, і ні відповіли 95,83%. Зазвичай студенти практиканти постійно вносять у навчально-виховний процес інноваційні підходи, методи, засоби, що приносить позитивний ефект від занять і підвищує інтерес, сприяє формуванню мотивації у тих хто займається.

На питання “Під час практики Вам заважала відсутність системи роботи в цьому напрямку під час навчання в університеті?”, тільки 4,17% студентів відповіли так, а решта 95,83% відповіли ні, що свідчить про системність вивчення дисциплін під час навчання в університеті.

На питання “Під час практики Вам заважав стан здоров'я?” відповіли: так і скоріше так, ніж ні по 4,17% студентів, а 91,67% відповіли ні. Хоча це і суб'єктивна оцінка свого здоров'я, однак є свідченням того, що більшість студентів займаються різними видами спорту.

На питання “Під час практики Вам заважала нестача часу?” 12,50% студентів відповіли так, скоріше так, ніж ні вибрали 25% респондентів, і 62,50% – відповіли ні. Зазначимо, що значна частина студентів ствердно відповіла на питання про обмежені ресурси і скрутні життєві обставини, що в свою чергу має вплив на можливості саморозвитку та самовдосконалення.

На питання “Під час практики Вам заважала відсутність об'єктивної інформації про Вашу діяльність під час проходження практики?” 4,35% відповіли так, ще 4,35% відповіли скоріше так, ніж ні і 91,3% відповіли ні. Варто відзначити високий рівень науково-методичної та практичної роботи методистів та викладачів університету.

На питання “Під час практики Вам заважала втрата інтересу до педагогічної діяльності після проходження практики?” відповіли так 4,35% і ще 17,39% скоріше так, ніж ні, 78,26% відповіли ні. Тому, можемо припустити, що респонденти отримали необхідні знання та розглядають можливість зростання професійної майстерності та подальшої педагогічної діяльності.

#### **Висновки.**

1. Проведений аналіз оцінки організаторських і комунікативних здібностей студентів свідчить наступне: дуже низький рівень прояву здібностей до комунікативної та організаторської діяльності відмічено у 8,3% майбутніх викладачів фізичної культури, нижчий середнього у 12,5%, середній рівень властивий 29,2%, високий рівнем прояву – 33,3%. Тільки 16,7%, мають дуже високий рівень зазначених здібностей, яким властива швидка орієнтація у важких ситуаціях, адекватна поведінка в новому колективі, ініціативність, прагнення до самовдосконалення і прийняття самостійних рішень та відстоювання власної думки.

2. Головними чинниками, що перешкоджають саморозвитку майбутнього педагога, зокрема є відсутність власної ініціативи (83,34%); розчарування через невдачі, що траплялися в ході проведення занять та позаурочних заходів (58,33%); дефіцит часу (37%); обмежені ресурси, скрутні життєві ситуації (79,17%); відсутність об'єктивної інформації про функції вчителя фізичної культури (54, 17%).

**Перспективи подальших досліджень** будуть спрямовані на вдосконалення організаційно-методичних умов підготовки вчителя фізичної культури до професійної діяльності у відповідності до вимог нової української школи.

1. Гац ГА. Характеристика диагностических методик в педагогической деятельности учителя физической культуры. Физическое воспитание, спорт и культура здоровья в современном обществе. 2011; (3): 34-8.
2. Гац ГО. Методика формування діагностичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2010; (3): 18-20.
3. Кацова ЛІ. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної практики як засіб формування в них професійного інтересу. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: збірник наукових праць. 2007; (3): 51-4.
4. Козубовська ІВ, Повідайчик ОС, Попович ІС. Формування нової освітньої парадигми підготовки педагогічних кадрів у Великій Британії [монографія]. Ужгород: “АУТДОР-ШАРК”; 2017. 216 с.
5. Куц ОС, Третяков МО, Лапичак І. Інтеграція цінностей фізичної культури у професійній підготовці педагога з фізичного виховання. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2003; (15): 119-124.
6. Мартиненко СМ. Діагностичні методики як засіб перевірки готовності майбутнього вчителя до творчої професійно-педагогічної діяльності. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика. Початкова школа; 2011: 258-295.

7. Наумчук ВІ. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор. Тернопіль; 2010: 9-17.
8. Огієнко ОІ, Калюжна ТГ, Красильник ЮС, Мільто ЛО, Радченко ЮЛ, Гончарук ТО. та ін. Підготовка сучасного вчителя: інформаційно-технологічне забезпечення [монографія]. Кіровоград: Імекс-ЛТД; 2013: 224 с.
9. Одайник СФ, Петухова ЛЄ, Співаковська ЄО, Андрієвський БМ, Пинзеник ОМ, Пермінова ЛА. та ін. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкового загальноосвітнього навчального закладу в умовах Нової української школи (1 частина) [монографічна збірка]. Херсон: "Айлант"; 2018. 158 с.
10. Степанченко НІ. Концепція професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. Львів : ДрукАРТ; 2016. 42 с.
11. Цьось АВ, Белікова НО, Войнаровська НС, Войтович ІМ, Гац ГО. Педагогічна діагностика в системі фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів [колективна монографія]. Луцьк: Вежа-друк; 2015. 240 с.

#### References

1. Gats GA. Kharakteristika diagnosticheskikh metodik v pedagogicheskoy deyatel'nosti uchitelya fizicheskoy kul'tury. Fizicheskoye vospitaniye, sport i kul'tura zdorov'ya v sovremennom obshchestve. 2011; (3): 34-8.
2. Gats GO. Metodyka formuvannya diahnostychnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv fizychnoy kul'tury. Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. 2010; (3): 18-20.
3. Katsova LI. Pidhotovka maybutnikh uchyteliv do pedahohichnoyi praktyky yak zasib formuvannya v nykh profesiynoho interesu. Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu: zbirnyk naukovykh prats'. 2007; (3): 51-4.
4. Kozubovs'ka IV, Povidaychuk OS, Popovych IYE. Formuvannya novoyi osvtn'oyi paradyhmy pidhotovky pedahohichnykh kadriv u Velykiy Brytaniyi [monohrafiya]. Uzhhorod: "AUTDOR-SHARK"; 2017. 216 s
5. Kuts OS, Tret'yakov MO, Lapychak I. Intehratsiya tsinnostey fizychnoy kul'tury u profesiyniy pidhotovtsi pedahoha z fizychnoho vykhovannya. Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu. 2003; (15): 119-124.
6. Martynenko SM. Diahnostychni metodyky yak zasib perevirky hotovnosti maybutn'oho vchytelya do tvorchoyi profesiyno-pedahohichnoyi diyal'nosti. Navchannya u pochatkoviy shkoli yak tsilisnyy tvorchyy protses: teoriya i praktyka. Pochatkova shkola; 2011: 258-295.
7. Naumchuk VI. Profesiyna pidhotovka maybutnikh uchyteliv fizychnoy kul'tury v protsesi samostiynoyi roboty zi sportyvnykh ihor. Ternopil'; 2010: 9-17.
8. Odaynyk SF, Petukhova LYE, Spivakovs'ka YEO, Andriyevs'kyu BM., Pynzenyk OM., Perminova LA., ta in. Profesiyno-pedahohichna pidhotovka maybutn'oho vchytelya pochatkovoho zahal'noosvitn'oho navchal'noho zakladu v umovakh Novoyi ukraiyins'koyi shkoly (1 chastyna) [monohrafichna zbirka]. Kherson: "Aylant"; 2018. 158 s.
9. Ohiyenko OI, Kalyuzhna TH, Krasyl'nyk YUS, Mil'to LO, Radchenko YUL, Honcharuk TO, ta in. Pidhotovka suchasnoho vchytelya: informatsiyno-tekhnologichne zabezpechennya [monohrafiya]. Kirovohrad: Imeks-LTD; 2013. 224 s.
10. Stepanchenko NI. Kontseptsiya profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannya. L'viv: DrukART; 2016. 42 s.
11. Ts'os' AV, Belikova NO, Voynarovs'ka NS, Voytovych IM, Hats HO. Pedahohichna diahnostyka v systemi fizychnoho vykhovannya uchniv zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv [kolektyvna monohrafiya]. Luts'k: Vezha-druk; 2015. 240 s.

#### Цитування на цю статтю:

Семененко ВП, Трачук СВ, Бричук МС, Цикало ЛС. Діагностика рівня сформованості професійної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Лют 26; 32: 116-123.

#### Відомості про автора:

**Семененко В'ячеслав Петрович** – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ, Україна)

e-mail: semenenko\_v@bigmir.net;

<https://orcid.org/0000-0002-95931-7729>

#### Information about the author:

**Semenenko Viacheslav Petrovych** – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor (Ph. D.), National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Kyiv, Ukraine)

<b>Трачук Сергій Васильович</b> – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ, Україна) e-mail: trachuk_sergey@i.ua <a href="https://orcid.org/0000-0002-5580-0510">https://orcid.org/0000-0002-5580-0510</a>	<b>Trachuk Serhii Vasylovych</b> – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor (Ph. D.), National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Kyiv, Ukraine)
<b>Бричук Марія Степанівна</b> – кандидат географічних наук, Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ, Україна) e-mail: maxa.brychuk@gmail.com <a href="https://orcid.org/0000-0002-9094-0527">https://orcid.org/0000-0002-9094-0527</a>	<b>Brychuk Mariia Stepanivna</b> – Candidate of Science (Geography), National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Kyiv, Ukraine)
<b>Цикало Людмила Сергіївна</b> – старший лаборант, Національний університет фізичного виховання і спорту України (Київ, Україна) e-mail: milkim937@gmail.ru <a href="https://orcid.org/0000-0003-3157-9142">https://orcid.org/0000-0003-3157-9142</a>	<b>Tsykalo Liudmyla Serhiivna</b> – chief laboratory assistant, National University of Ukraine on Physical Education and Sport (Kyiv, Ukraine)

УДК 378.02:37.016

doi: 10.15330/fcult.32.123-128

Андрій Слобожанінов

## НАВЧАННЯ ПРИЙНЯТТЮ РІШЕНЬ ПІД ЧАС ЗМАГАНЬ ЗІ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ

*Результат орієнтувальника на змаганнях складається з різних факторів, які взаємно впливають один на одного і виходять по черзі на перший план у конкретних умовах. Для ефективного управління необхідно виділити основні чинники, які в кінцевому підсумку підсумують спортивний успіх і не дублюють один одного. У статті обґрунтовано необхідність навчання прийняттю рішень спортсменів-орієнтувальників під час змагань. У процесі прийняття рішень формуються альтернативні варіанти рішень і оцінюється їх перевага. З цим пов'язана інтегральна оцінка якості рішень, заснована на об'єктивному аналізі (знанні, досвіді, проведенні розрахунків) і суб'єктивному розумінні цінності, ефективності рішень. У спортивному орієнтуванні важливо "бігати не швидше, ніж думати". Інакше кажучи, принципово важливим питанням є вміння приймати рішення під час проходження дистанції. Така постановка питання висуває особливі вимоги до підготовки спортсменів-орієнтувальників.*

**Ключові слова:** спортивне орієнтування, прийняття рішень.

*The result of the competitor's orientation consists of various factors, which mutually influence each other and turn out to the foreground in the specific conditions. For effective management it is necessary to highlight the main factors that ultimately determine sports success and do not duplicate each other. In the decision-making process, alternatives to decisions are formed and their advantage is estimated. This involves an integrated assessment of the quality of decisions, based on objective analysis (knowledge, experience, conducting calculations) and subjective understanding of the value, efficiency of the decisions. In sports orientation, it is important "to run faster than to think". In other words, the crucial issue is the ability to make decisions when passing a course. Such a statement poses special requirements for the training of athletes-orientees. Therefore, each trainer must arrange and control the training of athletes throughout the annual cycle; to engage in training planning with an athlete.*

*In the decision-making process, alternatives to decisions are formed and their advantage is estimated. Under this term, an integrated assessment of the quality of decisions is based on objective analysis (knowledge, experience, conducting calculations) and a subjective understanding of the value, efficiency of the decisions. Sport orientation has a number of features. One of them is that physical activity is combined with intellectual activity on an equal footing. The complexity of tasks is determined not only by the number of elements of the set of information contained in them. It is determined by the behavior of rivals, judges, spectators, character of the route, weather, inventory. And all this must be taken into account when deciding athletes' training.*

*The necessity of training in the decision-making of athletes-orientees during the competitions are substantiated in the article.*

**Key words:** sport orientation, decision-making.